

בגן של רבנו ז"ל

בגן של רבנו כנגד ג"ן פרשיות שבתורה, בעזרת השם יתברך נשתדל להכניסכם בגנו של רבנו, ולסיים על הסדר את כתביו של רבנו נחמן מברסלב ז"ל
סימן אחר סימן כך שבסוף השנה הזאת תזכו לסיים, או אפילו בחלקם כתביו של רבנו ז"ל, השם יהיה בעזרכם ובעזרי

תזריע

קיצור ליקוטי מוהר"ן

ספר שיחות מוהר"ן אות – קפה

נא - כשאתם מגיעין לאבני שיש טהור

ה. בַּשְּׁתַּרְצָה לְהַפְלִל בְּאַחַד עַד שִׁיחָה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּבְחִינַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה, שִׁיחָיו פֶּלֶם אֶחָד כְּלוּ טוֹב כְּלוּ קֶדֶשׁ כְּמוֹ שִׁחָה קֶדֶם הַבְּרִיאָה. תִּשְׁמַר אֶת עֲצֻמָּךְ מִשְׁקֶר וּתְדַבֵּר רַק אֱמֶת וְתִהְיֶה אִישׁ אֱמֶת לְאַמְתּוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיֶה נִכְלָל בְּאַחַד כְּנִ"ל כִּי הָאֱמֶת הוּא אֶחָד כְּנִ"ל:

נב - הנעור בלילה והמהלך בדרך יחידי

א. צִרִיךְ כָּל אֶחָד לִרְאוֹת שִׁיחָה נִכְלָל בְּשִׁרְשׁוֹ. וְלַהַפְלִל בְּשִׁרְשׁוֹ צִרִיךְ שִׁיחָה לֹו טוֹל. וְאִי אֶפְשָׁר לְבֹא לְיַדִּי טוֹל כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתְּבוּדוֹת, כִּי עַל-יְדֵי שְׁמִתְבוּדָה בִּינוּ לְבִין קוֹנוֹ עַל-יְדֵי-זֶה יִכּוֹל לְבַטֵּל הֶכֶל וְלַהַתְדַּבֵּק בְּהֶשֶׁם יִתְבַּרְךְ וְלַהַפְלִל בְּשִׁרְשׁוֹ:

ב. עֶקֶר הַהַתְּבוּדוֹת הוּא בְּלִילָה שָׂאֻ פֶּלֶם יְשִׁנִּים וְשִׁיחָה הַמְּקוֹם מִחוּץ לְעִיר שִׁילָךְ בְּדֶרֶךְ יְחִידִי דְּהִינּוּ בְּמְקוֹם שָׂאִין בְּנֵי אָדָם הוֹלְכִים שָׁם אֶפְלוּ בְּיוֹם. וְעַל-יְדֵי-זֶה שְׁמִתְבוּדָה בְּלִילָה בְּדֶרֶךְ יְחִידִי כְּנִ"ל מִפְּנֵה לְבוֹ וְדַעְתּוֹ מִכָּל עֶסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִבְטֵל הֶכֶל עַד שְׁמִבְטֵל אֶת עֲצֻמוֹ לְגִמְרִי. דְּהִינּוּ שְׁבִתְחֻלָּה מִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה עַד שְׁמִבְטֵל מְדָה זֹאת וְאַחֲרֵי-כֵן מִבְטֵל מְדָה אַחֶרֶת עַד שְׁמִבְטֵל אֶת עֲצֻמוֹ לְגִמְרִי שֶׁלֹא יִהְיֶה בּוֹ שׁוּם גָּאוֹת וְשׁוּם מַמְשׁוּת עַד שִׁיחָה בְּעִינֵיו בְּאֵין וְאֶפְסֵי מִמֶּשׁ עַד שְׁזוּכָה לְבֹא לְבְּחִינַת טוֹל בְּאַמְתּוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם עִמּוֹ בְּשִׁרְשׁוֹ דְּהִינּוּ שְׁנִכְלָל עִמּוֹ הֶכֶל בְּאַחֲדוּתוֹ יִתְבַּרְךְ:

נג - עקר הולדה תלוי בה"א

א. עַל-יְדֵי שְׁמִתְדִלִּים לְקָרֵב אֲנָשִׁים לְהֶשֶׁם יִתְבַּרְךְ וּלְצִדִּיקֵי אֱמֶת עַל-יְדֵי-זֶה זֹכִין לְבָנִים:

ב. צִרִיךְ הָאָדָם לְהַשְׁתַּדֵּל שִׁיגִיעַ לְשִׁלְמוֹת הַדַּעַת דְּהִינּוּ שְׁזוּכָה לְדַעַת דְּקִדְשָׁה כָּל מָה שְׁאֶפְשָׁר לְאָדָם לִידַע וְלַהֲשִׁיג מֵה שָׂאִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לִידַע יוֹתֵר. וְאִי אֶפְשָׁר לְבֹא לָזֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁעוּסָק עִם בְּנֵי אָדָם לְקָרֵבם לְעִבּוּדַת הֶשֶׁם יִתְבַּרְךְ עַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָם דַּעְתּוֹ כְּנִ"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה זֹכֵה לְבָנִים וְיִכְלֵל לְפָקֵד עֲקָרוֹת:

ג. וְזֶהוּ הַטַּעַם שֶׁהַצִּדִּיקִים מִיָּגִיעִים אֶת עֲצֻמָּם וְרוֹדְפִים אַחֵר בְּנֵי אָדָם לְקָרֵבם לְעִבּוּדוֹתוֹ יִתְבַּרְךְ כִּי אֵין זֶה כְּדֵי לְהַרְבוֹת כְּבוֹדָם חֹס וְשְׁלוֹם אֶלָּא כְּדֵי לְהַשְׁלִים דַּעְתָּם כְּנִ"ל:

שיחות מוהר"ן

ואמר רבנו זכרוננו לברכה שהוא יודע כל שרשי נשמות ישראל. ומתחילה אמר שיודע אותם מתורה שבכתב, ועדין אינו יודע אותם מתורה שבעל פה. אחר איזה זמן אמר שכבר זכה לידע את שרשי הנשמות ישראל גם מתורה שבעל פה: והיה יודע לתת תקונים לכל אחד ואחד כפי שורש נשמתו. וכל הדברים שצויה לא היה ענייני סודות לכוון כוונות וייחודים, רק כל ההנהגות שצויה למקורביו היו ענייני עובדות. לאחד שצויה בתחילה להתענות איזה הפסקות. והזהיר על מקורביו שלא יתענו מעצמן כלל רק בימים שצויה עליהם (שסב). ולפעמים צויה לאחד להתענות משבת לשבת. וצויה לכמה אנשים שיהיו נעורים לילה אחת בשבוע ושלא יאכלו מעת לעת אחד בשבוע דבר מן החי (שסג). לכמה אנשים צויה להתענות ערב ראש חודש. וכן צויה על רב אנשים שיהיו לילך למקוה לטבול בימים שאין אומרים בהם תחנון (שסד). וזה צויה לכמה אנשים. לכמה אנשים צויה לומר ח"י [שמונה עשר] פרקים משניות בכל יום (שסה), וכן כמה וכמה הנהגות שצויה בענין הלמוד, שלזה צויה ללמוד זאת ולזה צויה ללמוד זאת: וזאת היתה הנהגה הכללית שצויה והזהיר את כולם. דהיינו ללמוד פוסק בכל יום. אפילו ביום שאין לו פנאי ילמד על כל פנים איזה סעיף "שולחן ערוך" בכל מקום שהוא. ואמר שהוא חיוב גדול על כל אחד מישראל (שסו):

גם זאת היתה הנהגה כללית שהזהיר את כל אחד ואחד. דהיינו להתבודד בכל יום ויפרש שיחתו לפני השם יתברך ולבקש מלפניו רחמים ותחנונים ליכות להתקרב לעבודתו יתברך. ושיחה זו תהיה בלשון אשכנז שמדברים בו וכו'. וכמבואר מזה בספריו הקדושים, וכבר נדפס (שסז):

וכיוצא בזה שאר עניני הנהגות שצויה על כל אחד ואחד בפרט כי לכל אחד ואחד צויה הנהגות אחרות (שסח). וגם באדם אחד היה שני בענין ההנהגות, שבתחילה צויה על אחד לנהוג הנהגות אלו, כגון לומר ח"י פרקים משניות וכיוצא, ואחר כך במשך איזה זמן פטרו מהנהגה זו וצויה עליו הנהגות אחרות. ואחר כך עוד במשך איזה זמן צויה עליו הנהגות אחרות. וכן התנהג עם מקורביו תמיד. לאחד צויה לומר פוסק מיוחד בכל יום ולאחד צויה לומר איזה משנה מיוחדת בכל יום וכיוצא בזה: (המשך יבוא)

חיי מוהר"ן

סט

(י) השיחה הנדפסת בסוף סיפורי מעשיות (שיחות הר"ן נ"ח) המתחלת יש דבר שפורח במחשבה, זאת השיחה שמעתי ממנו על העגלה קודם שאמר התורה של דיו לעבד להיות כרבו, בחינת דיו על הספר עיין שם בלקוטי א' בסיומן קצ"ב.

ומעשה שהיה כך היה, שנסעתי עמו על העגלה ללוותו כשנסע לטשעהרין על שבת שירה, ואז בדרך אמר שפרח לפניו באותו הרגע איזה דבר, ואמר אז ענין הנ"ל. ואז דבר עמי הרבה וחזיק אותי וניחם אותי אז הרבה בדברים ערבים ונעימים, והשיב את נפשי מאד, ואמר לי הלא הכל יתבטל לפני הנחת רוח שיהיה לך, וכי זה מלאכה לעשות טובה לאדם בעולם הבא לבד, אלא שגם בעולם הזה יהיה טוב לו, עד שמרובי ההתקרבות שקרב אותי אז והתגלות האהבה בדברים מתוקים שדבר עמי נתעוררו אצלי דמעות לבכות מחמת שמחה:

(השמטה) אחר שאמר השיחה המתחלת: היתכן שאנו מניחין את השם יתברך לגור (המובא בשיחות הר"ן סימן ע), אמר אחר כך דברי צחות: "אלקים אל דמי לך" לבלי להניח את השם יתברך דאמען, שהתבה הזאת הוא בלשונם טראכטין (לחשב).

השתפכות הנפש

אות-יד

וְהָ בְּחִינָה "רִאשִׁית חֲכָמָה יִרְאֵת ה'", הֵינּוּ שְׁצִרְכִּין לְהִקְדִּים יִרְאֵת חֲטָאוֹ לְחֲכָמָתוֹ בִּי תִכְלִית תּוֹרָה תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אֲךָ בְּמָה יִזְכֶּה לָזֶה, עַל זֶה סֵימָן "תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לְעַד" הֵינּוּ עַל יְדֵי תְּהִלָּים שֶׁהוּא בְּחִינָה שְׁעוֹשִׂים מִתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת יִזְכֶּה לָזֶה וְהוּא: "שְׂכָל טוֹב לְכָל עֲשִׂיהֶם", כִּי זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה שְׂכָל הָעֲלִיּוֹן מִבְּחִינָה אֲוִרִיתָא דְעֵתִיקָא סְתִימָאָה שֶׁהִיא בְּחִינָה שְׂכָל טוֹב, כִּי בְּיָדָי הִיא שְׂכָל טוֹב וְנִפְלָא לְהַמְשִׁיךְ קִיּוֹם הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי בְּחִינָה: "תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לְעַד", שֶׁהִיא בְּחִינָה תְּהִלָּים לְעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת וְהוּא: "תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לְעַד" כִּי זֹאת הַבְּחִינָה עֹמֶדֶת לְעַד, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה תְּהִיָּה הַגָּאֻלָּה הָאֲחֻרָּנָה שֶׁתְּהִיָּה גָאֻלָּה שְׁלֵמָה לְעַד וְלִנְצָח כִּי אֵי אֲפָשָׁר לְקַלְקֵל זֹאת הַבְּחִינָה לְעוֹלָם בְּחִינָה: "וְכִרְתִּי לָהֶם וְכוּ' לֹא בְּכִרְתִּי" וְכוּ' וְזֶה בְּחִינָה: "וְהָיָה יוֹם אֶחָד יִנָּדֵעַ לָה' לֹא יוֹם וְלֹא לַיִל", כִּי תְּפִלָּה כְּזֹאת הוּא לְמַעַלְה מִהֶזְמֵן כִּי הִיא לֹא יוֹם שֶׁהוּא תּוֹרָה וְלֹא לַיִל שֶׁהוּא תְּפִלָּה כִּי הִיא כְּלוּלָה מִשְׁנֵיהֶם, וְאִזּוֹ יִתְקַים מִה שֶׁכְּתוּב אֲחֻרָּיו וְהָיָה ה' לְמַלְךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד.

תם ונשלם ספר השתפכות הנפש

ליקוטי עצות

ספר לקוטי עצות - ערך יראה ועבודה

ח. צריך האדם לראות להאריך ימים, היינו שיראה שכל יום וכל שעה שבא אחר כך, שתהיה ארוכה וגדולה ורחבה יותר בתוספות קדושה. וכן בכל פעם ופעם ובכל יום ויום יראה להרחיב ולהאריך ימים בתוספות קדושה וטהרה וזה עיקר אריכות ימים. כי כל יום ויום ממקום שמתחיל אצל כל אחד ואחד בתחילה הוא קצר, הינו שבתחילת היום קשה עליו מאד העבודה, שצריך לעשות באותו היום. ועל כן צריכין לזה התגברות גדול מאד בכל יום ויום לבל יפול מזה, שרואה כבודות העבודה בכל יום. רק יתחזק בכל יום להתחיל מן המצר והדחק והכבדות הגדול כפי מה שיוכל להתגבר, ואחר כך יהיה מתרחב והולך בעבודתו יתברך. וכל שעה ושעה שבאה אחר כך, יראה להגדילה ולהרחיבה בתוספות קדושה. וכן כל יום ויום מימי חייו שבא אחר כך יהיה מתרחב והולך בתוספות קדושה יתרה מיום שלפניו, וכן לעולם, וזה עיקר אריכות ימים. וכל זה זוכין על ידי היראה (ס. ב):

ט. על ידי יראה שעל ידי זה זוכין לאריכות ימים, הנזכר לעיל, על ידי זה זוכין לעשירות גדול מאד של הקדושה, שעל ידי זה העשירות זוכין לבוא להתבוננות גדול מאד. כי יש שבילי התורה שיש בהם התבוננות גדול מאד שאי אפשר לבוא להתבוננות הזאת כי אם על ידי עשירות גדול מאד. וזה הטעם מה שכמה צדיקים גדולים ונוראים מאוד היו עשירים מופלגים מאוד כגון רבנו הקדוש ורב אשי וזולתם. אבל לעשירות הזאת אין זוכין כי אם על ידי בחינת אריכות ימים הנזכר לעיל, שמאריך כל ימיו בתוספות קדושה, שזוכין על ידי היראה, כנוכר לעיל (שם ג):

י. שלמות היראה היא בשלש בחינות, דהיינו מורא שמים ומורא רבך ומורא אב ואם (שם ד):

יא. על ידי שלמות היראה נצולין מיפי הנשים, ועל ידי זה נצולין מחן של שקר ומעניות וזוכין לעשירות (שם ג):

יב. עיקר שלמות היראה זוכין על ידי הצדיק האמת, שיכול לעורר בני העולם משנתם על ידי סיפורי מעשיות של בחינת שנים קדמוניות, שעל ידי זה הוא פוקד עקרונות ועל ידי זה נמשך יראה גדולה. ועל ידי זה זוכין לכל הנזכר לעיל (שם ה):

שבחי הר"ן

ראיתי לבאר ולספר קצת מעט מזעיר מקדושת הנהגת רבנו הקדוש והנורא, וזכרנו לברכה, מיום שעמד על דעתו עד היום שנסתלק בשלום. קצת מה ששמעתי מפיו הקדוש בעצמו, וקצת מאנשים אחרים שהכירו אותו מעורו, וקצת מה שראינו בעינינו: ואם אמנם ידעתי גם ידעתי כי רבים יהיו אשר לא יאמינו בדברים האלה כי רבים קמו עליו, עם כל זה לא יכלתי להתאפק מעצם הפצרת ותשוקת אנשים רבים וכן שלמים אשר הפצירו עד בוש להדפיס קצת מזה. גם סעפי ישבוני וכליותי יעצוני כי הלא על כל פנים ההנהגות המבארים כאן הם הנהגות קדושות וטובות מאד, אשרי שיאחז בהם. וראויים לחוקקם על ספר הנהגות אלו, יהיה העושה מי שעשאו. על כל פנים ההנהגות הללו הם טובים וקדושים מאד ואיכבה אוכל למנע הטוב מהולכים בתמים אשר נפשם אותה למצא בספר דרכים ישרים הללו. וגם האמת עד לעצמו: ומי שיביט בעין האמת בספרי רבנו, וזכרנו לברכה, יבין בעצמו כי דברים כאלו אי אפשר להשיג כלל בשכל אנושי כי אם לקדוש וטהור בקדושה וטהרה יתרה כמותו ואי אפשר להאריך בזה, כי הם אך למותר, כדרך שאומרים העולם או שלא יועיל או שהם שלא לצורך. על כן לבי הלך אחת הנה ואחת הנה בענין זה, ואמרתי ויהי מה ארוצה דברי אלה (תהלים ע"ח ו):

דברי אלה (תהלים ע"ח ו): "למען ידעו דור אחרון יקומו ויספרו לבניהם", וממנו יראו וכן יעשו לילך בנתיבות הללו ולדרך בעקבותיו. כי זאת אין צריך לפנים שהנהגות כאלו הם הנהגות קדושות ויקרות וכל אחד ואחד יכול להתקרב להשם יתברך על ידי הנהגות כאלו כי הם דברים השווים לכל נפש כקטן כגדול. ואפלו הפחות שבישראל, אם ירצה לחוס על חייו ולחשב על תכליתו הנצחי, ויגיל עצמו ללכת בנתיבות ובדרכים הללו המבארים פה, בודאי יזכה לחיי עולם ויוכל לבוא למעלות גבהות וקדושות (א) כחד מבני עליה, אם יהיה חזק בדעתו לאחז דרכו הטוב תמיד כיתד חזק בל ימט ככל המבאר פה לקמן: אך זאת לדעת כי כל המבאר פה אינו אפלו כטפה מן הים הגדול מעצם קדושתו והפגלת מעלתו העולה למעלה במקום שאין יד שכל אנושי שולטת שם. וגם אין רצונו לבאר קצת מופתים נוראים שראינו ממנו, כי אין אנו עוסקים לספר בשבחי הקדושים כי אם מה שנוגע ליראת השם. אמרתי אך יראו אותם הדברים יקחו מוסר. כי כל האנשים הרואים דברים הללו בכתב אצלנו כולם יודו וישבחו ויפארו אותם ונוגע בלבם התעוררות גדול להשם יתברך וכולם מבקשים ומפצירים בי להביאם לדפוס. יחזקאל ל"ה י"ג) העתירו עלי דבריהם עד שהוכרחתי למלאת רצונם. והשם יתברך ירחם עלינו שנזכה לילך בדרכי אבותינו אשר עשו באימה וביראה רצון קונם עד יבנה ציון וירושלים (ישעיה ס' ה) וישונו ישראל אל ארובותיהם כיונים במהרה בימינו אמן:

ספר המידות

ספר המידות - ערך למוד

נו. המשחיר פניו [על דברי תורה] בעולם הזה, הקדוש ברוך הוא מבהיק פניו לעולם הבא:

נז. המרעב עצמו על דברי תורה, הקדוש ברוך הוא משביעו לעולם הבא:

נח. הקורא בספרי מינין, נקרא אפיקורוס:

נט. הקורא פסוק בזמנו, מביא טובה לעולם:

ס. כשיש שני פסוקים, מאחד אתה יכול לדרש זכות וטוב ומאחד אתה יכול לדרש להפך, תדרש הפסוק שהוא לזכות ולטוב:

סא. מי שאין לו הבנה בלמודו, ישבת אצל צדיק, גם על ידי זה יזכה ללמוד תורה לשמה. או ישתדל לעשות איזה תענוג לצדיק או ילמד בשמחה או יקבל את השבת בשמחה או יקבל הצדיק בשמחה:

סב. על ידי למוד בעיון יוכל להתפלל:

סג. מי שאינו יכול ללמוד מחמת מניעות, יפרש ממשקה המשכר:

סד. על ידי בטול תורה יבוא לבטול תפלה והוא הדין להפך:

סה. מי שאין יכול ללמד כי אין לו פנאי ולומד בשבת וראש חדש, בזה הוא מעציר את רוח הטומאה:

סו. כשאין מבין את למודו, בידוע שדינים שורין עליו: בבקר ללמד - מסוגל לחוש השמיעה: